

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

В.В. КАДАЛА, О.П. ГУЗЕНКО

**ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ
МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ**

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

***За загальною редакцією
доктора юридичних наук, професора полковника поліції
Заслуженого юриста України С.С. ВІТВИЦЬКОГО***

**Львів
Видавець Марченко Т.В.
2024**

УДК 656.072.5(477)

*Розповсюджувати та тиражувати
без офіційного дозволу авторів забороняється*

Рецензенти:

О.О. Бригінець – доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова.

Я.О. Измайлов – доктор економічних наук, професор, професор кафедри податкової політики Університету державної фіскальної служби України.

В.С. Котковський – доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри соціально-політичних та економічних дисциплін Криворізького факультету Національного університету «Одеська юридична академія».

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Донецького державного університету внутрішніх справ
(протокол № 12 від 27 квітня 2022 р.)*

К 12 Кадала В.В., Гузенко О.П.

Організація діяльності підрозділів митної служби України : навчальний посібник, за заг. ред. С.С. Вітвіцького, - Львів: Видавець Марченко Т.В., 2024. - 279 с.

ISBN 978-617-8197-19-2

Навчальний посібник підготовлений відповідно до програми дисципліни «Організація діяльності підрозділів митної служби України». У навчальному посібнику розглядаються правові та науково-теоретичні аспекти організації діяльності підрозділів України. Розробка містить дві частини: науково-пізнавальний блок та поточно-модульного контролю. До кожної теми дисципліни включено методичні вказівки до її вивчення, контрольні питання для самоперевірки знань здобувачів вищої освіти, тестові й навчально-творчі завдання. Значну увагу приділено формуванню основних понятійних категорій, які сприяють більш поглибленому розумінню окремих положень тем дисципліни.

Навчальний посібник розраховано на здобувачів вищої освіти й аспірантів юридичних спеціальностей закладів вищої освіти, які вивчають курс «Організація діяльності підрозділів митної служби України». Видання може бути корисним для фахівців митних органів України, юрисконсультів, адвокатів, аудиторів, суб'єктів підприємницької діяльності та всіх, хто цікавиться питаннями організаційно-правових аспектів діяльності підрозділів митниці.

УДК 656.072.5(477)

ISBN 978-617-8197-19-2

© Кадала В. В., Гузенко О. П., 2024
© Донецького державного університету
внутрішніх справ, 2024
© Видавець Марченко Т.В., 2024

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	8
Пояснення позначок	12
Частина перша. Науково-пізнавальний блок з дисципліни	
«Організація діяльності підрозділів митної служби України»	13
<i>Розділ 1. Теоретичні та організаційні основи митної справи та митної політики в Україні</i>	13
1.1. Мета, завдання та мінілексикон.....	13
1.2. Методичні вказівки до вивчення теми.....	14
1.3. Запитання для самоперевірки знань.....	19
1.4. Теми рефератів.....	20
1.5. Напрями наукових досліджень.....	20
1.6. Тестові завдання.....	21
1.7. Відповіді до тестових завдань.....	24
1.8. Навчально-творчі завдання.....	24
1.9. Проблемно-дискусійні питання.....	26
<i>Розділ 2. Організаційно-управлінська система митних органів та митні правовідносини</i>	27
2.1. Мета, завдання та мінілексикон.....	27
2.2. Методичні вказівки до вивчення теми.....	28
2.3. Запитання для самоперевірки знань.....	31
2.4. Теми рефератів.....	32
2.5. Напрями наукових досліджень.....	33
2.6. Тестові завдання.....	33
2.7. Відповіді до тестових завдань.....	36
2.8. Навчально-творчі завдання.....	36
2.9. Проблемно-дискусійні питання.....	38

<i>Розділ 3. Організаційно-правові засади діяльності митних установ та організацій</i>	39
3.1. Мета, завдання та мінілексикон.....	39
3.2. Методичні вказівки до вивчення теми.....	40
3.3. Запитання для самоперевірки знань.....	44
3.4. Теми рефератів.....	45
3.5. Напрями наукових досліджень.....	46
3.6. Тестові завдання.....	46
3.7. Відповіді до тестових завдань.....	49
3.8. Навчально-творчі завдання.....	49
3.9. Проблемно-дискусійні питання.....	51
<i>Розділ 4. Правові та організаційні засади співпраці митниці з авторизованим економічним оператором</i>	52
4.1. Мета, завдання та мінілексикон.....	52
4.2. Методичні вказівки до вивчення теми.....	53
4.3. Запитання для самоперевірки знань.....	59
4.4. Теми рефератів.....	59
4.5. Напрями наукових досліджень.....	60
4.6. Тестові завдання.....	60
4.7. Відповіді до тестових завдань.....	63
4.8. Навчально-творчі завдання.....	63
4.9. Проблемно-дискусійні питання.....	65
<i>Розділ 5. Організація митного контролю в Україні</i>	67
5.1. Мета, завдання та мінілексикон.....	67
5.2. Методичні вказівки до вивчення теми.....	68
5.3. Запитання для самоперевірки знань.....	72
5.4. Теми рефератів.....	73
5.5. Напрями наукових досліджень.....	73
5.6. Тестові завдання.....	74
5.7. Відповіді до тестових завдань.....	77

5.8. Навчально-творчі завдання.....	77
5.9. Проблемно-дискусійні питання.....	79
Розділ 6. Організація роботи митних складів в Україні.....	81
6.1. Мета, завдання та мінілексикон.....	81
6.2. Методичні вказівки до вивчення теми.....	82
6.3. Запитання для самоперевірки знань.....	87
6.4. Теми рефератів.....	88
6.5. Напрями наукових досліджень.....	89
6.6. Тестові завдання.....	89
6.7. Відповіді до тестових завдань.....	92
6.8. Навчально-творчі завдання.....	93
6.9. Проблемно-дискусійні питання.....	94
Розділ 7. Організація роботи магазинів безмитної торгівлі в Україні.....	96
7.1. Мета, завдання та мінілексикон.....	96
7.2. Методичні вказівки до вивчення теми.....	97
7.3. Запитання для самоперевірки знань.....	103
7.4. Теми рефератів.....	103
7.5. Напрями наукових досліджень.....	104
7.6. Тестові завдання.....	104
7.7. Відповіді до тестових завдань.....	107
7.8. Навчально-творчі завдання.....	107
7.9. Проблемно-дискусійні питання.....	109
Розділ 8. Організація діяльності митних брокерів.....	111
8.1. Мета, завдання та мінілексикон.....	111
8.2. Методичні вказівки до вивчення теми.....	112
8.3. Запитання для самоперевірки знань.....	117
8.4. Теми рефератів.....	118
8.5. Напрями наукових досліджень.....	118
8.6. Тестові завдання.....	119

8.7. Відповіді до тестових завдань.....	122
8.8. Навчально-творчі завдання.....	122
8.9. Проблемно-дискусійні питання.....	124
Розділ 9. Організація діяльності підрозділів митної служби щодо запобігання порушенню митних правил та протидії контрабанді...	126
9.1. Мета, завдання та мінілексикон.....	126
9.2. Методичні вказівки до вивчення теми.....	127
9.3. Запитання для самоперевірки знань.....	133
9.4. Теми рефератів.....	134
9.5. Напрями наукових досліджень.....	134
9.6. Тестові завдання.....	135
9.7. Відповіді до тестових завдань.....	138
9.8. Навчально-творчі завдання.....	138
9.9. Проблемно-дискусійні питання.....	140
Розділ 10. Організація діяльності працівників митної служби України.....	142
10.1. Мета, завдання та міні лексикон.....	142
10.2. Методичні вказівки до вивчення теми.....	143
10.3. Запитання для самоперевірки знань.....	147
10.4. Теми рефератів.....	148
10.5. Напрями наукових досліджень.....	149
10.6. Тестові завдання.....	149
10.7. Відповіді до тестових завдань.....	152
10.8. Навчально-творчі завдання.....	152
10.9. Проблемно-дискусійні питання.....	154
Частина друга. Оцінювання знань здобувачів вищої освіти за результатами поточно-модульного контролю з дисципліни «Організація діяльності підрозділів митної служби України».....	156
1. Зразок варіантів тестового контролю знань з дисципліни «Організація діяльності підрозділів митної служби України».....	159

2. Зразок варіантів модульних (контрольних) завдань (перший блок).....	215
3. Зразок варіантів модульних (контрольних) завдань (другий блок).....	222
4. Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти за результатами поточно-модульного контролю.....	230
Глосарій з дисципліни «Організація діяльності підрозділів митної служби України» (Основні понятійні категорії та терміни)....	233
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ (нормативно-законодавчі джерела, основні й додаткові літературні джерела, електронні адреси Інтернет - ресурсів).....	270

ПЕРЕДМОВА

**Освіта – скарб;
праця – ключ до нього.**

П. Буаст

Підрозділи митної служби України є одним з ключових інструментів реалізації державної політики. На думку політиків, науковців та фахівців митної справи, забезпечити належний рівень ефективності функціонування підрозділів митної служби України можна за умови постійного вивчення проблем організації, планування та контролювання митної діяльності, удосконалення інструментарію стимулювання працівників митних служб, корегування цілей митної практики з використанням науково обґрунтованих підходів до управлінської діяльності. У такому разі під час організації та забезпечення функціонування підрозділів митної служби України провідними мають стати принципи законності та професіоналізму.

На законодавчому рівні було затверджено розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 травня 2020 р. № 569-р «Деякі питання реалізації концептуальних напрямів реформування системи органів, що реалізують державну митну політику». До цих питань законодавець включив *план заходів з реформування та розвитку системи органів*, що реалізують митну політику, та визначив терміни їх реалізації. Саме це підтверджує доцільність та необхідність адаптування принципу професіоналізму. Посадові особи митних органів (як одна з категорій державних службовців) зобов'язані мати підготовку в галузі теорії управління, конституційного, адміністративного, митного та інших галузей права, які безпосередньо стосуються сфери їх професійної діяльності.

Набуває актуальності питання підвищення якісного рівня підготовки службовців для підрозділів митної служби України, які повинні володіти сучасним науковим інструментарієм для результативного й ефективного

виконання покладених на них функціональних обов'язків, залучати провідні новачі зарубіжних країн та проявляти власну ініціативу щодо вдосконалення роботи відповідного підрозділу.

Одним із напрямів вирішення зазначеної проблеми має стати отримання базових знань щодо організаційно-правових аспектів діяльності підрозділів митної служби України. Тому основною метою навчального посібника «Організація діяльності підрозділів митної служби України» авторами було обрано набуття здобувачами вищої освіти знань про організаційно-правові аспекти діяльності підрозділів митної служби України, функціональні обов'язки, права та відповідальність працівників митної служби, завдання та обов'язки працівників митниць, митної варті, митних лабораторій, митних складів, про функціонування магазинів безмитної торгівлі та діяльність митних брокерів, організаційно-правові аспекти роботи працівників митного контролю та митного постаудиту, особливості організації діяльності підрозділів митної служби щодо запобігання порушенням митних правил та протидії контрабанді, правові та організаційні аспекти діяльності працівників митної служби України.

Підготовлений авторами навчальний посібник сформований відповідно до програми дисципліни «**Організація діяльності підрозділів митної служби України**». Структура і зміст навчального посібника спрямовані на розв'язання завдань, які пропонуються здобувачам вищої освіти під час вивчення цієї дисципліни. Наукова розробка складається з передмови, 2 частин, змістовного глосарію і переліку використаних та рекомендованих джерел.

Обрана структура навчального посібника «Організація діяльності підрозділів митної служби України» дала змогу авторам детально розглянути різні аспекти функціонування підрозділів митної служби, визначити правову основу регламентування їх діяльності та з'ясувати специфічні особливості під час виконання покладених на них завдань. Автори надали власне бачення змістовності окремих функціональних обов'язків службовців підрозділів

митної служби, розкрили взаємозв'язок між управлінськими ланками та визначили напрями покращення їхньої роботи взагалі. Авторами наукової розробки запропоновано деякі зміни до класичного підходу викладання, послідовності подання лекційного матеріалу, розкриття проблемних аспектів у сфері діяльності підрозділів митної служби України.

У навчальному посібнику автори передбачили *блок тестових та навчально-творчих завдань*, а також *напрями наукових досліджень*, які сприятимуть поглибленому опануванню основних аспектів організації діяльності різних підрозділів митної служби України. Крім того, автори розробили *контрольні питання для самооцінки знань* здобувачами вищої освіти та запропонували *проблемні питання*, котрі стосуються окремо обраного підрозділу митної служби, що сприятиме формуванню у здобувачів вищої освіти самостійного мислення, прояву творчості та креативності в прийнятих рішеннях, розвитку професійних здібностей, усвідомленню основних організаційних аспектів діяльності підрозділів митної служби та використання отриманих знань у формуванні власних поглядів.

Значну увагу під час розробки навчального посібника автори приділили змістовності основних понятійних категорій з дисципліни «Організація діяльності підрозділів митної служби України». До складу цього розділу було включено 242 фундаментальні дефініції і категорії, що дасть можливість читачеві поглиблено розглянути окремі положення навчальної дисципліни.

Під час укладання посібника автори мали на меті дати можливість майбутнім фахівцям оволодіти правовими, теоретичними та науковими елементами або аспектами процесу організації діяльності підрозділів митної служби України, що в майбутньому сприятиме їхньому більш ґрунтовному розумінню питань, які актуалізуються в сучасних реаліях розвитку суспільства.

Авторський колектив навчального посібника «Організація діяльності підрозділів митної служби України»: завідувач кафедри цивільного та господарського права Криворізького навчально-наукового інституту

Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент *В. В. Кадала*; доцент кафедри цивільного та господарського права Криворізького навчально-наукового інституту Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат економічних наук, доцент *О. П. Гузенко*.

Автори висловлюють щирю подяку рецензентам: О.О. Бригінцю, Я.О. Ізмайлову, В.С. Котковському за час, присвячений рецензуванню посібника та надані пропозиції та побажання.

Окрема подяка за надану допомогу в комп'ютерній верстці навчального посібника «Організація діяльності підрозділів митної служби України» *О.Л. Куксі*, методисту факультету № 2 Криворізького навчально-наукового інституту Донецького державного університету внутрішніх справ.

На думку авторів навчального посібника «Організація діяльності підрозділів митної служби України», видання може бути корисним для здобувачів вищої освіти й аспірантів юридичних спеціальностей закладів вищої освіти, які вивчають курс «Організація діяльності підрозділів митної служби України», а також для фахівців митних органів України, юрисконсультів, адвокатів, аудиторів, суб'єктів підприємницької діяльності та всіх, хто цікавиться питаннями організаційно-правових аспектів діяльності підрозділів митниці.

**Ректор Донецького державного
університету внутрішніх справ**

Сергій ВІТВИЦЬКИЙ

Навчальне видання

В.В. КАДАЛА, О.П. ГУЗЕНКО

ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

*За загальною редакцією
доктора юридичних наук, професора полковника поліції
Заслуженого юриста України С.С. ВІТВИЦЬКОГО*

Навчальний посібник

Формат 60x84/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк. 17,44.

Видавець Марченко Т. В.

м. Львів, 79053, Україна, вул. Перфецького, 11А, тел. +38 (050) 370-19-57

e-mail: magnol06@ukr.net

<https://magnolia.lviv.ua>

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції:

серія ДК № 6784 від 30.05.2019 року,

видане Державним комітетом інформаційної політики,
телебачення та радіомовлення України.

Надруковано у друкарні видавця Марченко Т. В.